

Laajempi horisontti: Kokkolan ilmasto-ohjelma 2025-2035; jatkokäsittely

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 27.11.2024
795/00.01.05/2024

Kaupunginhallitus 25.11.2024 §

Valmistelija Ilmastoasiantuntija Jenni Silvola

Ilmastonmuutos on yksi merkittävimmistä globaaleista ongelmista. Ilmasto on maapallolla muuttunut ja vaihdellut aina, mutta ensimmäistä kertaa muutoksen aiheuttaa ihmisen toiminta.

Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) kuudennen arviointiraportin mukaan maapallon ilmasto on lämmennyt jo yli yhden asteen verran 1800-luvun lopun jälkeen. Suurin syy ilmastonmuutokseen on fossiilisten polttoaineiden käyttö, mikä lisää hiilidioksidin määrää ilmakehässä. Ilmastonmuutos vaikuttaa ihmisten elämään lisäämällä erilaisia sään ja ilmaston ääri-ilmiöitä, kuten helleaaltoja, rankkasateita, kuivuutta ja trooppisia hirmumyrskyjä.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat jo havaittavissa paikallisesti myös Suomessa. Kokkolassa ne näkyvät erityisesti lisääntyvinä sateina, pidentyneinä hellejaksoina ja lyhentyneinä talvikausina.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on asetettu sekä kansallisia että kansainvälisiä tavoitteita. YK:n Pariisin ilmastopimuksen tavoitteena on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu 1,5 asteeseen. Suomen kansallinen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035. Päästövähennystavoitteet ovat -60 % vuoteen 2030 mennessä, -80 % vuoteen 2040 mennessä ja -90 % pyrkien kuitenkin -95 % vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon.

Jotta nämä tavoitteet saavutetaan, kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää merkittävästi tulevien vuosikymmenten aikana. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi on tärkeää, että maankäyttö, maankäytön muutos ja metsien käyttö -sektorin (LULUCF) päästöjä vähennetään ja mahdollisia hiilinieluja vahvistetaan sekä kasvatetaan.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja ilmastonmuutoksen torjumisessa, sillä ne vastaavat mm. paikallisesta kaavoituksesta, liikennesuunnittelusta ja ympäristökasvatuksen järjestämisestä. Näiden keinojen lisäksi kunnat pystyvät myös vaikuttamaan tuottamiinsa päästöihin esimerkiksi julkisten hankintojen kautta.

Toinen merkittävä keino kunnilla on vähentää omistamiensa kiinteistöjen aiheuttamia päästöjä erilaisilla energiaratkaisuilla.

Kokkolan kaupunkistrategian 2022–2025 uusi toiminnan kivijalan osa on kaupungin kunnianhimoinen hiilineutraalisuustavoite. Tavoitteena on rakentaa menestymisen edellytyksiä tuleville vuosikymmenille ja sukupolville olemalla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraalisuudella tarkoitetaan ilmastolain mukaista tasapainoa vuotuisten kasvihuonekaasupäästöjen ja -poistumien välillä Kokkolan kaupungin alueella. Vuodesta 2035 eteenpäin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen.

Ensimmäisenä askeleena kohti hiilineutraaliutta Kokkolan kaupunki liitettiin Hinku (Kohti hiilineutraalia kuntaa) -verkostoon kaupunginvaltuuston päätöksellä 13.6.2022. Hinku-verkoston jäsenenä kaupungilla on tavoitteena vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Kokkolan päästövähennystavoitteet on ilmasto-ohjelmassa asetettu seuraavasti:

- Vuoteen 2030 mennessä käyttöperusteisia kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 55 prosenttia vuoden 2007 tasosta. Loput 25 prosenttia Hinku-tavoitteesta saavutetaan päästöhyvityksillä.
- Vuoteen 2035 mennessä käyttöperusteisia päästöjä vähennetään vähintään 61 prosenttia vuoden 2007 tasosta.
- Vuoteen 2040 mennessä käyttöperusteisia päästöjä vähennetään vähintään 65 prosenttia.

Kokkolan kaupungin alueella aiheutuvien käyttöperusteisten päästöjen vähentämisen lisäksi kaupunki pyrkii vähentämään myös kulutusperusteisia päästöjä. Kokkolan asukkaiden hiilijalanjälkeä pyritään pienentämään ja seuraamaan.

Kokkolalla on pitkät perinteet ympäristönsuojelussa ja kestävän kehityksen edistämisessä. Kesäkuussa 2002 Kokkolan kaupunginvaltuusto päätti käynnistää paikallisen Kestävän kehityksen toimintaohjelman, Kokkolan Agendan, laatimisen. Ohjelmatyön taustalla olivat kansainvälisellä tasolla kunnille asetetut velvoitteet. Kokkolan kaupunki päätti samalla allekirjoittaa Aalborgin asiakirjan, jolla kaupunki sitoutuu huomioimaan kestävän kehityksen toiminnassaan ja laatimaan paikallisen toimintaohjelman.

Kokkolan ensimmäinen kestävän kehityksen toimintaohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa kesäkuussa 2004. Toimintaohjelma sisälsi kestävän kehityksen edistämiseksi asetetut päämäärät sekä niiden saavuttamiseksi laaditut tavoite- ja toimenpide-ehdotukset. Ohjelman päivittämistä ei kuitenkaan ole tehty säännöllisesti, ja se on tällä hetkellä vanhentunut.

Kokkolan ilmasto-ohjelman valmistelu alkoi maaliskuussa 2023, kun Hinku-ohjausryhmä päätti hakea Ympäristöministeriön avustusta ohjelman laadintaan. Avustuspäätös saatiin kesäkuussa, jonka jälkeen teematyöryhmät aloittivat työn keräämällä tietoa kaupungin ilmastotyön nykytilanteesta. Ilmasto-ohjelman laadinta käynnistyi virallisesti ympäristöministeriön myöntämän avustuksen myötä.

Kokkolan ilmasto-ohjelma 2025–2035 on ensimmäinen kaupunkistrategian mukainen kehittämisohjelma, joka painottuu ilmastoteemaan. Sen tavoitteena on tukea kaupungin ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta, tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupungin kestävä kehityksen työhön sekä vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin.

Ohjelman sisällössä käsitellään kaupungin ilmastotyön lähtökohtia, nykyisiä päästöjä, päästövähennystavoitteita sekä konkreettisia toimia päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi ohjelmaan sisältyy suunnitelma ilmastotavoitteiden toteutumisen seurantaan sekä viestintä- ja osallistamistoimista eri sidosryhmille. Ilmasto-ohjelma sisältää myös Kokkolan kasvihuonekaasutaseselvityksen, jossa on arvioitu Kokkolan hiilinielut ja -varastot aluetyypeittäin sekä niiden kehitys nykyhetkestä 2040-luvulle.

Ilmasto-ohjelma on jaettu viiteen pääteemaan.

1. Maankäyttö, rakentaminen ja kestävä kaupunkiluonto
2. Liikenne
3. Energia ja energiatehokkuus
4. Kiertotalous ja kestävä kulutus
5. Kaupungin ilmastotyö, -viestintä ja -verkot

Kokkolan ilmasto-ohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisesti tiiviissä yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, konserniyhtiöiden ja liikelaitosten kanssa. Lisäksi sen tekemiseen on osallistunut laajasti eri sidosryhmiä, lähes 930 ihmistä ja useita eri organisaatioita. Luonnos Kokkolan ilmasto-ohjelmasta on esitetty liitteessä A.

Liite A § Laajempi horisontti: Kokkolan ilmasto-ohjelma
2025–2035

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää

- 1 pyytää ilmasto-ohjelmasta lausunnot
 - kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunalta,
 - työllisyyslautakunalta,
 - ympäristöterveyslautakunalta,
 - kaupunkirakennelautakunalta,
 - vesilaitosjohtokunalta,
 - opetus- ja kasvatustalautakunalta ja
 - rakennus- ja ympäristölautakunalta.

- 2 pyytää ilmasto-ohjelmasta lausunnot
- Pohjanmaan ELY-keskukselta
 - Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta
 - Keski-Pohjanmaan liitolta
 - MTK Keski-Pohjanmaalta
 - ÖSP, Karlebyltä
 - ProAgria Keski-Pohjanmaalta
 - Metsähallitukselta
 - Luonnonvarakeskukselta
 - Keski-Pohjanmaan Yrittäjiltä
 - KIP ry:ltä
 - Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:ltä
 - Kokkolan Energialta
 - KOSEKilta
 - Keski-Pohjanmaan Luonto ry:ltä
- 2 asettaa luonnoksen ilmasto-ohjelmasta yleisesti nähtäville kaupungin verkkosivuille 29.11.2024–20.12.2024 välisenä aikana kommentteja varten.

Päätös

Kaupunginhallituksen päätös saadaan kirjattua 25.11. pidettävän kokouksen jälkeen.

Jatkovalmistelu

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 27.11.2024
795/00.01.05/2024

Valmistelija Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Terho Taarna

Luonnos Kokkolan ilmasto-ohjelmasta vuosille 2025–2035 on valmistunut ja tulossa päätöksentekoon. Kaupunginhallitus käsittelee asiaa kokouksessaan 25.11.2025 ja pyytäneen pohjaesityksen mukaisesti ohjelmaluonnoksesta lausuntoja Kokkolan kaupungin eri lautakunnilta sekä eräiltä muilta intressitahoilta. Luonnos Kokkolan ilmasto-ohjelmasta on esitetty liitteessä A.

Liite A § 106 Laajempi horisontti: Kokkolan ilmasto-ohjelma 2025–2035

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaiset vastualueet ovat tarkastelleet ilmasto-ohjelmaluonnosta, minkä pohjalta on valmisteltu esitys kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnoksi kaupunginhallitukselle Kokkolan ilmasto-ohjelmasta vuosille 2025–2035.

Liite B § 106 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto Kokkolan ilmasto-ohjelmasta vuosille 2025–2035

Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Lautakunta päättää antaa Kokkolan ilmasto-ohjelmasta vuosille 2025–2035 liitteen B mukaisen lausunnon kaupunginhallitukselle.

Päätös